

ویرایش : ۱	شیوه نامه تعیین ظرفیت و شرایط راهنمایی و مشاوره دانشجویان تحصیلات تکمیلی	
تاریخ ابلاغ: ۱۴۰۴/۱۱/۰۶		
شماره صفحه: ۱ از ۷		

مشخصات سند		
عنوان سند: شیوه نامه تعیین ظرفیت و شرایط راهنمایی و مشاوره دانشجویان تحصیلات تکمیلی		
نوع سند: شیوه نامه	تاریخ تصویب اولیه: ۱۴۰۴/۰۴/۲۱	
تعداد صفحات: ۷	تاریخ تصویب نهایی: ۱۴۰۴/۱۱/۰۵	

اقدام کنندگان		
تهیه کننده:	▪ معاونت آموزشی	
مراجع بررسی و تأیید کننده:	▪ دکتر علی وندشعاری، معاون آموزشی دانشگاه ▪ دکتر مینو قره بگلو، معاون پژوهشی، کارآفرینی و فناوری دانشگاه ▪ دکتر نعیمه انزابی، مدیر امور آموزشی و تحصیلات تکمیلی ▪ دکتر پریسا هاشم پور، رئیس دانشکده معماری و شهرسازی ▪ دکتر سید علی فارغ، رئیس دانشکده طراحی ▪ دکتر بهرام آجورلو، رئیس دانشکده حفاظت آثار فرهنگی ▪ دکتر عبدالله میرزایی، رئیس دانشکده فرش ▪ دکتر فرنوش شمیلی، رئیس دانشکده هنرهای تجسمی ▪ دکتر سید محمد میر شفیعی، رئیس دانشکده هنرهای صناعی ▪ دکتر باقر بهرام شتربان، سرپرست دانشکده چند رسانه‌ای ▪ دکتر لیلا دوبختی، نماینده رئیس دانشگاه در شوراهای آموزشی و تحصیلات تکمیلی	
مراجع تصویب کننده:	▪ شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه ▪ هیئت‌رئیس دانشگاه	
این شیوه‌نامه در جلسات ۳۱۵ و ۳۱۶ شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه مورد بحث و بررسی قرار گرفت و در جلسه ۳۱۶ به تاریخ ۱۴۰۴/۰۴/۲۱ و نیز جلسه سیزدهم سال تحصیلی ۱۴۰۴-۱۴۰۵ مورخ ۱۴۰۴/۱۱/۰۵ هیئت‌رئیس مصوب شد.		

ابلاغ شد

ویرایش: ۱	شیوه نامه تعیین ظرفیت و شرایط راهنمایی و مشاوره دانشجویان تحصیلات تکمیلی	
تاریخ ابلاغ: ۱۴۰۴/۱۱/۰۶		
شماره صفحه: ۲ از ۷		

■ مقدمه

به منظور ایجاد فرصت بهره‌برداری گسترده‌تر از توانایی‌های فکری و علمی اعضای هیئت علمی واجد شرایط که اهتمام کامل خود را در ارتقای کیفی، گسترش کمی و پیشبرد امور و فعالیت‌های دانشگاهی به اثبات رسانده‌اند، این شیوه‌نامه در راستای آیین‌نامه‌ی یکپارچه مقررات آموزشی دوره‌های تحصیلی کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی به شماره سند عتف-۲۲۱۴ مورخ ۱۴۰۲/۰۴/۲۵ و نیز شیوه‌نامه الحاقی دانشگاه تبریز مصوب جلسه مورخ ۱۴۰۲/۰۶/۲۸ شورای آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز، با هدف تعیین ظرفیت و شرایط پذیرش دانشجو در راهنمایی پایان‌نامه‌های دانشجویان کارشناسی ارشد و رساله‌های دانشجویان دکتری تخصصی به‌عنوان استادان راهنما و مشاور، بر اساس شاخص‌هایی نظیر مرتبه علمی و عملکرد آموزشی و پژوهشی برای اعضای هیئت علمی دانشگاه هنر اسلامی تبریز تدوین شده است.

■ اهداف

- کمک به مدیریت توزیع مناسب و ضابطه‌مند پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها
- ارتقای کیفیت راهنمایی پایان‌نامه‌ها و رساله‌های تحصیلات تکمیلی
- ایجاد توازن میان وظایف آموزشی، پژوهشی و اجرایی اعضای هیئت علمی
- افزایش کمی و کیفی تولیدات علمی مستخرج از پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها
- بهره‌مندی از قابلیت‌های علمی اعضای هیئت علمی برجسته دانشگاه

■ تعاریف

ظرفیت راهنمایی: تعداد مجاز راهنمایی پایان‌نامه کارشناسی ارشد و رساله دکتری تخصصی توسط هر عضو هیئت علمی است که تابعی از تعداد دانشجویان پذیرش شده است.

ظرفیت راهنمایی سالانه: حداکثر تعداد پایان‌نامه و رساله است که هر عضو هیئت علمی می‌تواند در هر سال تحصیلی راهنمایی آن را بر عهده گیرد. این تعداد شامل پایان‌نامه و رساله‌هایی که پیشنهاد (پروپوزال) آن به تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه رسیده است.

ظرفیت راهنمایی هم‌زمان: حداکثر تعداد پایان‌نامه و رساله است که هر عضو هیئت علمی می‌تواند به‌صورت هم‌زمان راهنمایی آن‌ها را بر عهده داشته باشد. این تعداد شامل پایان‌نامه و رساله‌ها از مرحله تصویب پیشنهاد (پروپوزال) تا دفاع پایان‌نامه و رساله است.

استاد راهنمای اول: یکی از اعضای هیئت علمی دارای مدرک دکتری تخصصی است که مسئولیت راهنمایی دانشجو را در انجام پایان‌نامه یا رساله بر عهده دارد.

استاد مشاور: یکی از اعضای هیئت علمی و یا فرد دارای صلاحیت با تخصص مرتبط است که مسئولیت مشاوره دانشجو را در انجام پروژه، پایان‌نامه یا رساله بر عهده دارد.

پایان‌نامه: مستند علمی است که در فرآیند تحصیل دانشجوی دوره کارشناسی ارشد و از طریق تحقیق در یک حوزه معین از رشته یا گرایش تحصیلی، بار راهنمایی استاد/استادان راهنما و بر اساس استانداردهای پژوهشی تدوین می‌شود.

رساله: مستند علمی است که در فرآیند تحصیل دانشجوی دوره دکتری تخصصی و از طریق تحقیق در یک حوزه معین از رشته یا گرایش تحصیلی، بار راهنمایی استاد/استادان راهنما و بر اساس استانداردهای پژوهشی تدوین می‌شود.

ویرایش: ۱	شیوه نامه تعیین ظرفیت و شرایط راهنمایی و مشاوره دانشجویان تحصیلات تکمیلی	
تاریخ ابلاغ: ۱۴۰۴/۱۱/۰۶		
شماره صفحه: ۳ از ۷		

ماده ۱ - شرایط لازم برای هدایت پایان نامه کارشناسی ارشد

طبق تبصره ۱ الحاقی به ماده ۳۵ در شیوه نامه دانشگاه تبریز، دانشجویان کارشناسی ارشد می توانند از حداقل ۱ و حداکثر ۲ استاد راهنما برای تدوین پایان نامه خود بهره ببرند. شرایط استاد راهنمای اول و دوم به شرح زیر است:

استاد راهنمای اول

- از اعضای هیئت علمی دانشکده‌ی متبوع دانشجوی کارشناسی ارشد که دارای مدرک دکتری تخصصی مرتبط با رشته‌ی دانشجو باشد.

استاد راهنمای دوم

- از اعضای هیئت علمی داخل دانشگاه که دارای مدرک دکتری تخصصی یا مرتبه استادیاری باشد.
- استاد راهنمای دوم به پیشنهاد استاد راهنمای اول و پس از تصویب در شورای دانشکده انتخاب می شود.

تبصره ۱: در شرایط استثنایی و با تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده و تأیید نهایی شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه استاد راهنمای دوم می تواند از اعضای هیئت علمی خارج از دانشگاه که با دانشکده مربوطه همکاری فعال داشته اند باشد.

تبصره ۲: در صورتی که استاد راهنمای دوم خارج دانشگاه باشد، سهمیه استاد راهنمای اول کامل محاسبه می شود. (از سهمیه استاد راهنمای اول استفاده می شود)

تبصره ۳: بین استاد راهنمای اول و دوم حتماً یکی دارای مدرک دکتری تخصصی منطبق با رشته‌ی دانشجو باشد.

استاد مشاور

طبق تبصره ۱ الحاقی به ماده ۳۵ در شیوه نامه دانشگاه تبریز، دانشجویان کارشناسی ارشد مجاز هستند از راهنمایی حداکثر ۲ استاد مشاور علاوه بر استاد راهنمای اول و دوم در تدوین پایان نامه خود بهره ببرند. استاد مشاور از افراد حائز شرایط زیر انتخاب می شود:

- استاد مشاور می تواند از اعضای هیئت علمی، مدرسین مدعو دانشگاه و استادان وابسته، دانشجویان پسادکتری، دکتری، و یا متخصصین خارج از دانشگاه که مرتبط با موضوع پایان نامه هستند، باشد.
- استاد مشاور به پیشنهاد استادان راهنما و پس از تصویب در شورای دانشکده انتخاب می شود.

تبصره ۱: در صورت عدم پیشنهاد استاد مشاور در زمان تصویب پروپوزال، استاد مشاور می تواند تا قبل از دریافت مجوز دفاع، با درخواست دانشجو و تأیید استادان راهنما و رئیس دانشکده و تصویب در شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه، به مجموعه راهنمایی پایان نامه اضافه شود. (دانشجو حداقل ۳ ماه پس از اعمال این تغییرات می تواند جهت انجام دفاع نهایی خود اقدام کند)

ظرفیت راهنمایی

حداکثر ظرفیت استادان برای راهنمایی پایان نامه کارشناسی ارشد بر اساس مرتبه علمی بر اساس جدول زیر تعریف می شود:

مرتبه علمی	ظرفیت سالانه
استادیار	۴
دانشیار	۶
استاد	۸

ابلاغ شد

ویرایش: ۱	شیوه نامه تعیین ظرفیت و شرایط راهنمایی و مشاوره دانشجویان تحصیلات تکمیلی	
تاریخ ابلاغ: ۱۴۰۴/۱۱/۰۶		
شماره صفحه: ۴ از ۷		

- ظرفیت راهنمایی **استادیار** در سال اول تدریس (مجموع دو نیمسال تحصیلی پس از استخدام عضو هیئت علمی) ۱_ پایان نامه است و به ترتیب در سال های بعدی تا سقف ۴ پایان نامه افزایش پیدا می کند.
- این ظرفیت از تاریخ استخدام اعضای هیئت علمی بر اساس حکم کارگزینی محاسبه می شود.
- دانشکده ها موظف هستند رویه ای را به کار گیرند تا از ظرفیت تمامی اعضا هیئت علمی دانشکده استفاده شود و توزیع مناسب در راهنمایی و مشاوره برای تمامی اعضا با تخصص های گوناگون انجام شود.

▪ ماده ۲ - شرایط لازم برای هدایت رساله دکتری تخصصی

طبق تبصره ۳ الحاقی به ماده ۴۵ در شیوه نامه دانشگاه تبریز، دانشجویان دکتری تخصصی می توانند از حداقل ۱ و حداکثر ۲ استاد راهنما برای تدوین رساله دکتری خود بهره ببرند. شرایط استاد راهنمای اول و دوم به شرح زیر است:

استاد راهنمای اول

استاد راهنمای اول باید دارای تمام شرایط زیر باشد؛

- از اعضای هیئت علمی دانشکده ی متبوع دانشجوی دکتری و دارای **مدرک دکتری منطبق** با رشته ی تخصصی دانشجوی پذیرش شده در مقطع دکتری باشد.
- حداقل ۲ پایان نامه کارشناسی ارشد را به صورت مستقل یا ۴ پایان نامه مشترک را راهنمایی و به اتمام رسانده باشد.
- **تبصره ۱:** راهنمایی دو پایان نامه به صورت مستقل و یا ۴ پایان نامه به صورت مشترک که حداقل در ۲ مورد استاد راهنمای اول بوده باشد.
- حداقل یک مقاله علمی پژوهشی در یکی از مجله های معتبر علمی و پژوهشی با نمایه ی معتبر در طول یک سال گذشته چاپ کرده باشد (احراز این شرط تنها در اولین بار اخذ راهنمایی رساله دکتری مورد نیاز است).
- **تبصره ۱:** مقاله نباید مستخرج از پایان نامه ی دکتری عضو هیئت علمی باشد.
- **تبصره ۲:** عضو هیئت علمی می بایست نویسنده اول یا نویسنده مسئول باشد.
- **تبصره ۳:** در سال های بعدی، اخذ پایه استحقاقی سالانه شرط الزامی برای استاد راهنمای اول است.

استاد راهنمای دوم

- طبق ماده ۴۵ آیین نامه دکتری وزارت عتف، دانشجوی دکتری مجاز است علاوه بر استاد راهنمای اصلی، استاد راهنمای دوم نیز داشته باشد. استاد راهنمای دوم به پیشنهاد استاد راهنمای اول از افراد حائز شرایط زیر انتخاب می شود:
- از اعضای هیئت علمی و یا اعضای هیئت علمی وابسته دانشکده ی متبوع دانشجوی دکتری و یا سایر دانشکده های دانشگاه، و دارای **مدرک دکتری تخصصی مرتبط با رشته ی تخصصی** دانشجوی پذیرش شده در مقطع دکتری باشد.
- **تبصره ۱:** در شرایط استثنایی و با نظر شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه استاد راهنمای دوم می تواند از اعضای هیئت علمی خارج از دانشگاه که با دانشکده مربوطه همکاری فعال داشته اند باشد.
- **تبصره ۲:** در صورتی که استاد راهنمای دوم خارج از دانشگاه باشد سهمیه استاد راهنمای اول کامل محاسبه می شود. (از سهمیه استاد راهنمای اول استفاده می شود)

ویرایش: ۱	شیوه نامه تعیین ظرفیت و شرایط راهنمایی و مشاوره دانشجویان تحصیلات تکمیلی	
تاریخ ابلاغ: ۱۴۰۴/۱۱/۰۶		
شماره صفحه: ۵ از ۷		

- حداقل ۲ پایان نامه کارشناسی ارشد را به صورت مستقل یا ۴ پایان نامه را به صورت مشترک راهنمایی و به اتمام رسانده باشد.
 - حداقل یک مقاله علمی پژوهشی در یکی از مجله‌های معتبر علمی و پژوهشی با نمایه‌ی معتبر در طول یک سال گذشته چاپ کرده باشد.
- تبصره ۱:** مقاله نباید مستخرج از پایان‌نامه‌ی دکتری عضو هیئت علمی باشد.

استاد مشاور

- طبق تبصره ۳ الحاقی به ماده ۴۵ در شیوه‌نامه دانشگاه تبریز، دانشجوی دکتری مجاز است از راهنمایی حداکثر ۲ استاد مشاور علاوه بر استاد راهنمای اول و دوم در تدوین رساله خود بهره‌برد. استاد مشاور از افراد حائز شرایط زیر انتخاب می‌شود:
- از اعضای هیئت علمی و دارای حداقل مدرک دکتری تخصصی یا مرتبه استادیاری باشد.
 - استاد مشاور می‌تواند از استادان هیئت علمی خارج از دانشگاه، استادان مدعو دانشگاه، اعضای هیئت علمی وابسته و یا متخصصین خارج از دانشگاه با حداقل مدرک دکتری باشد.

ظرفیت راهنمایی

ظرفیت پایه برای راهنمایی رساله دکتری بر اساس مرتبه علمی استادان بر اساس جدول زیر تعریف می‌شود که این ظرفیت ضریبی متناسب با تعداد استادان حائز شرایط برای اخذ دانشجوی دکتری و نیز تعداد دانشجویان پذیرش شده در هر سال دریافت می‌کند. این موضوع هر ساله در زمان پذیرش دانشجوی دکتری توسط دانشکده‌ها بررسی و پس از تعیین ظرفیت‌ها به مدیریت آموزشی ارسال می‌شود.

ظرفیت راهنمایی	مرتبه علمی
۰/۵	استادیار
۱	دانشیار
۱/۵	استاد

دانشکده‌ها می‌توانند از فرمول زیر برای محاسبه ظرفیت استادان بر مبنای تعداد دانشجو و ظرفیت پایه استفاده کنند:

$$x = \frac{N \times c_i}{n_1 c + n_2 c_2 + n_3 c_3}$$

- که N تعداد دانشجویان پذیرش شده دکتری،
- c_i ظرفیت عضو هیئت علمی بر اساس مرتبه علمی،
- و n_i تعداد عضو هیئت علمی در دانشکده بر اساس مرتبه علمی است.
- مبنای محاسبه ظرفیت راهنمایی رساله اعضای هیئت علمی **آخر اسفندماه** هر سال و بر اساس آخرین حکم صادره تا آن تاریخ است.
- در شرایط خاص و با تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه، رساله دکتری پس از ۵ سال از زمان تصویب پیشنهاد می‌تواند از ظرفیت راهنمایی عضو هیئت علمی خارج شود.

ویرایش: ۱	شیوه نامه تعیین ظرفیت و شرایط راهنمایی و مشاوره دانشجویان تحصیلات تکمیلی	
تاریخ ابلاغ: ۱۴۰۴/۱۱/۰۶		
شماره صفحه: ۶ از ۷		

ماده ۳ - سایر شرایط

- هدایت رساله دانشجویان پژوهش محور که به واسطه قرارداد استادراهنما با صنعت پذیرفته شده‌اند در ظرفیت سالانه و جمع کل لحاظ نمی‌شود.
- ظرفیت پذیرش دانشجو توسط استاد راهنما منطبق با دستورالعمل مصوب در شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه است. روسای دانشکده و معاونین پژوهشی دانشکده ملزم به رعایت سقف تعداد دانشجو در مقطع ارشد و دکتری برای هر عضو هیئت علمی هستند. ضمناً در صورت رعایت نشدن سقف مجاز تعداد دانشجو، مدیر تحصیلات تکمیلی می‌تواند پایان نامه و رساله‌های بالاتر از سقف را حذف کند.
- سهم استاد راهنمای اول و دوم از اعضای هیئت علمی داخل دانشگاه در رساله و پایان نامه بالسویه (۵۰ به ۵۰) محاسبه می‌شود.
- سهم استاد راهنمای اول و دوم که استاد راهنمای دوم از اعضای هیئت علمی خارج از دانشگاه است در رساله و پایان نامه، ۷۰ به ۳۰ محاسبه می‌شود.
- روسای دانشکده می‌توانند در صورت عدم رضایت از عملکرد عضو هیئت علمی مطابق با شرایط زیر ظرفیت مجاز راهنمایی عضو هیئت علمی را کاهش داده و مراتب را به معاونت آموزشی اعلام نمایند:
 - عدم حضور تمام وقت در ساعات اداری یا اشتغال به سایر فعالیت‌ها بدون مجوز رسمی دانشگاه
 - عدم رضایت از عملکرد عضو هیئت علمی در راهنمایی پایان نامه‌های کارشناسی، ارشد و رساله بر اساس شاخص‌های ارزیابی
 - عدم رضایت از عملکرد عضو هیئت علمی در انجام وظایف محوله
- در شرایط خاص اگر نیاز به راهنمایی تعداد بیشتری از حد مجاز توسط یک عضو هیئت علمی باشد، و مواردی که در این شیوه‌نامه مسکوت مانده است با تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده و تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه اقدام می‌شود.

ماده ۴ - شرایط لازم برای داوری پایان نامه کارشناسی ارشد

- از اعضای هیئت علمی دارای مدرک دکتری تخصصی باشد.
- حداقل یکی از داوران از اعضای هیئت علمی دانشکده متبوع باشد.

ماده ۵- شرایط لازم برای داوری رساله دکتری تخصصی

- از اعضای هیئت علمی دانشگاه و دارای مدرک دکتری تخصصی باشد.
- حداقل یکی از داوران از اعضای هیئت علمی دانشکده متبوع باشد.
- حداقل یکی از داوران با دو سال سابقه فعالیت آموزشی در دوره‌های تحصیلات تکمیلی باشد و یا حداقل ۲ پایان نامه کارشناسی ارشد را به صورت مستقل یا مشترک راهنمایی و به اتمام رسانده باشد.
- اعضای هیئت علمی که قبلاً رساله دکتری راهنمایی کرده‌اند و یا مشاور رساله‌های دکتری بوده‌اند در اولویت انتخاب به عنوان داور هستند.
- داور داخلی از اعضای هیئت علمی دانشگاه در رشته مرتبط با مدرک دکتری تخصصی و داور خارجی از اعضای هیئت علمی سایر دانشگاه‌ها در رشته مرتبط، با درجه حداقل دانشیاری باشد.
- تعیین استادان داور داخلی و خارجی رساله‌های دکتری با نظر شورای گروه و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده یا شورای پژوهشی دانشکده انجام خواهد شد.

ویرایش : ۱	شیوه نامه تعیین ظرفیت و شرایط راهنمایی و مشاوره دانشجویان تحصیلات تکمیلی	
تاریخ ابلاغ: ۱۴۰۴/۱۱/۰۶		
شماره صفحه: ۷ از ۷		

زمان اجرای این شیوه نامه از ابتدای نیمسال دوم سال تحصیلی ۱۴۰۴-۱۴۰۵ و شامل پایان نامه ها و رساله هایی است که از ابتدای این نیمسال تحصیلی به تصویب می رسند.

مسئولیت حسن اجرای این شیوه نامه بر عهده دانشکده ها و نظارت بر نحوه اجرا بر عهده مدیریت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه است.

این شیوه نامه با ۵ ماده و ۱۱ تبصره در جلسه ۳۱۶ شورای تحصیلات تکمیلی مورخ ۱۴۰۴/۰۴/۲۱ و جلسه سیزدهم سال تحصیلی ۱۴۰۴-۱۴۰۵ مورخ ۱۴۰۴/۱۱/۰۵ هیئت رئیسه به تصویب رسید و بعد از دو سال از زمان اجرا امکان بازنگری دارد.

ابلاغ شد